

γλοι τιμώντες τὴν μνήμην τοῦ ἐνδόξου συμπατριώτου των, διατηροῦσι μετ' εὐλαθείας πᾶν τὸ ἔχον σχέσιν πρὸς τὸν Νεύτωνα. Οὕτως ἐν Κανταβριγίᾳ δεικνυνται τὰ δωμάτια, ἐν οἷς κατῴκει ὁ Νεύτων καὶ βόστρογος τῆς λευκῆς κόμης του. Τῷ δὲ 1731 ἐκόπη πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ μετάλλιον.

Ἡ περιουσία, ἣν ἀφῆκε, συνεποσοῦτο εἰς 32 χιλ. λίρας καὶ διεμοιράσθη ὑπὸ τῶν τριῶν ἀδελφῶν του ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου τῆς μητρὸς του.

Τὸ ἀνάστημα τοῦ Νεύτωνος ἦτο μέτριον, τὸ δὲ βλέμμα του δὲν ἐπρόδιδε τὸν μέγαν ἄνδρα.

Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦτον ἥπιος, ἀγαθὸς καὶ ἡρεμὸς συνήθως, ἂν καὶ ἐνίοτε ἠδύνατο νὰ παροργισθῇ. Ἦτο δὲ ἐλεήμων, μέγα μέρος τοῦ εἰσοδήματός του μεταχειριζόμενος πρὸς ἀγαθοὺς σκοποὺς.

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Νεύτωνος ἦτον ἀπείριτος, μόνον δὲ ἐν οἰκειοτάτῳ κύκλῳ καταφαίνεται ἢ πρὸς βαθείας, ἀλλὰ πάντοτε θετικὰς μελέτας τάσις του. Ἐντεῦθεν πολλάκις ἐλησμένει τὰ κοινότατα πράγματα, ὅθεν ὑπάρχει πληθὺς ἀνεκδότων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Νεύτωνος, δεικνυόντων τὸ ἀφηρημένον αὐτοῦ πολλάκις. Οὕτω διηγοῦνται ὅτι τὸν ἐπεσκέφθη ποτὲ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ὁ φίλος του Στύκελς· ἀφοῦ δὲ περιέμεινε τὸν Νεύτωνα ἐπὶ τινι ὥραν ἐν τῷ δωματίῳ ἐν ᾧ ἦτον ἐτοίμη ἡ τράπεζα, ὁ Στύκελς ἔφαγε τὴν ἐν τῇ ἀπλάδι ὄρνιν καὶ ἐκάλυψεν εἴτα τὰ ὀστᾶ αὐτῆς. Μετὰ τοῦτο ἐλθὼν ὁ Νεύτων, μετὰ τὰς συνήθεις προσρήσεις ἀπεκάλυψε τὴν ἀπλάδα, ἣν εὐρὼν μὲ μόνον τὰ ὀστᾶ εἶπε πρὸς τὸν φίλον του, αἰδὲ πόσον ἐπιλήσμον εἶμαι· ἤθελον νὰ γευθῶ καὶ δὲν ἤξευρον ὅτι εἶχον ἤδη φάγει.» Τὸ ἀνέκδοτον αὐτὸ μόνον ἀναφέρομεν, διότι ἐν τῇ ἔστω καὶ ἀσθενεῖ σκιαγραφίᾳ τοῦ βίου ἀνδρός, οἷος ὁ Νεύτων τὰ τοιαῦτα δὲν ἀρμόζουσι ποσῶς, διότι ὅλως ἄλλος ὁ σκοπὸς τῆς βιογραφίας τοιούτων ἡρώων τοῦ ἀνθρωπίνου νοός.

Βαθύτατον ἦτο τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ μεγάλου ἀνδρός, μάλιστα δ' ἐσχολίασε καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου καὶ τὸν προφήτην Δανιήλ. Κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους, καθ' οὓς τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐξησθένησε, πολλοὶ νομίζοντες ἐαυτοὺς φιλελευθέρους, πράγματι ὅμως ὄντες πολὺ ὀλίγον ἀνεκτικοὶ πρὸς δοξασίας τῶν ἄλλων, ἠθέλησαν ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν ἀσθενεῖαν τοῦ Νεύτωνος τὰς ἐργασίας του τὰς

τας. Ὁρθότερον ὅα ἦτο, νομίζομεν, ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ θαυμάσωσι τὸ βαθὺ καὶ ὑψηλὸν αὐτοῦ θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν ἄπειρον σέβας τοῦ ἀνδρός καὶ τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς του, τοῦλάχιστον νὰ σεβασθῶσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεώς του.

Τὸ δὲ θρησκευτικὸν αὐτοῦ αἶσθημα ἦτον ἀμιγρὸς φανατισμοῦ καὶ ἀνεκτικὸν πρὸς τὰς δοξασίας τῶν ἄλλων. Πᾶν τὸ ἀνήλικον ὅμως ἦτο βέβαιον νὰ τύχῃ τῆς σφοδρᾶς κατακρίσεως τοῦ Νεύτωνος. Ἦτο δὲ ἐντρίβῃς ἐν γενεῇ περὶ τὴν Ἱερὰν Γραφὴν ἣν καθημερινῶς ἐμελέτα καὶ ἀπέκρουε πᾶσιν κατ' αὐτῆς προσβολὴν ἐνώπιόν του. Οὕτως, ὅτε ποτὲ ὁ φίλτατος αὐτῷ ἀστρονόμος Ἀλλεύος ἠθέλησε νὰ εἴπῃ τι περὶ αὐτῆς, διεκόπη ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος, εἰπόντος αὐτῷ «Δὲν ἐμελέτησαι ταῦτα καὶ ἄς σιωπήσωμεν περὶ αὐτῶν».

Ἐν ὀλίγοις καὶ δι' ἀσθενοῦς καλάμου ἐζητήσαμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν τὸν βίον καὶ τὰς ἐργασίας ἐνός τῶν μεγίστων ἀνθρωπίνων νόων. Βεβαίως δὲν κατορθώσαμεν τοῦτο καὶ διὰ τὸ ἀσθενὲς τῶν ἰδίων γνώσεων καὶ διὰ τὸ περιορισμένον τῆς ὅλης βιογραφίας. Πλεῖστα δύναται τις νὰ γράψῃ περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πείραν, ὅπου τοῦτο ἦτον ἐπάναγκες, κάλλιστα μεταχειρισθέντος. Ὀλίγα ὅμως μόνον ἠδυνήθημεν νὰ γράψωμεν σκοπὸν προθέμενοι ἐκ τὸς τῆς ἔστω καὶ ἐκ συντόμου σπουδῆς τοιούτου ἐπιστημονικοῦ βίου μικρὰς ὠρελείας, νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι διὰ κόπου, μελέτης ἐνδελεχοῦς καὶ ἐγκυκλίου παιδείας εὐρείας, κατώρθωσεν ὁ Νεύτων, βοηθούμενος καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐξῆσεν ἐν τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν εἶχεν ἤδη ἐπιστῇ ὁ χρόνος τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀνακαλύψεων, ἐξέτελεσε τὰς ἀθανάτους αὐτοῦ ἐργασίας.

ΜΙΑ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΕΝ Τῷ ΕΙΡΗΝΙΚῷ ΩΚΕΑΝῳ.

(Εκ τῆς Ἰταλικῆς).

Νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ δυσαρεστήσωμεν τοὺς ἀναγνώστας μας μεταφέροντες εἰδήσεις τινὰς ἐκ τοῦ ἡμερολογίου Ἀγγλικῆς νηὸς, ἃς περ ἐλάβομεν ἐξ Αὐστραλίας. Ἐγράφησαν αὗται ὑπὸ τινος Σ. Α. Λόουζ, διαρκούντος ἐνός τῶν πλόων

τοῦ Σύνδνεῦ (1) εἰς ἁγ. Φραγκίσκον, ἐν τῷ ἀρχιπελάγει ἐκείνῳ τῷ, οὕτως εἰπεῖν, πλασθέντι ἐπίτηδες χάριν Ὀδυσσεὺς τινὸς τῶν ἡμερῶν μας. Βεβαίως ὁ γράψας δὲν εἶναι "Ὀμηρος" ἀλλὰ μᾶς ικανοποιεῖ τοῦλάχιστον ἡ ἀλήθεια τῶν λεγομένων του. "Ἀς ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸν κύριον Λόγου, νὰ ὑμιλήσῃ.

4 Σεπτεμβρίου 1853. Ἐπεβιβάσθη ἐν Σύνδνεῦ ἐπὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ πλοίου Sarah Moise ἵνα πλεύσῃ εἰς Ἁγ. Φραγκίσκον.

14 ἰδίου. Ἐφθάσαμεν εἰς Ῥοτουμάχ. Ἐνταῦθα ἦλθον εἰς διενέξεις οἱ ἐπιβάται τῆς ἀθέσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων κύριός τις Ῥόσς καὶ ἡ σύζυγός του. Ὁ πλοίαρχος Βούντβουρυ (Woodbury) ἐτερμάτισεν αὐτὰς ἀποβιβάσας τὸν σύζυγον ἐν Ῥοτουμάχ. Πρὸ τῆς πομπῆς του ὁμῶς ἐδέθη εἰς τὸν ἱστὸν καὶ ἐξυλοκοπήθη. Τεθέντος εἴτα αὐτοῦ ἐντὸς ἐφορκίου, ἠρωτήθη ὁ πλοίαρχος ἂν ὀφείλον νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὸν ἐλεύθερον ἐν τῇ ξηρᾷ. « Δέσατέ τον καλῶς ἀπεκρίνατο ὁ πλοίαρχος καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ μόνον ἄφετε αὐτὸν ἐλεύθερον. » Ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα του ἔμεινον ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἐλέγετο ὅτι ὁ κ. Ῥόσς εἶχεν ἐν τῷ κιβωτίῳ του 3000 ἀγγλικὰς λίρας· τὴν ποσότητα ταύτην ἐζήτησεν ὁ πλοίαρχος παρὰ τῆς συζύγου του ἵνα προστατεύσῃ αὐτὴν κατὰ τὸν πλοῦν. Αὕτη ἀπέριψε τὴν πρότασιν· ἀλλὰ καθ' ἅπαντα τὸν πλοῦν ὑπέκυψε μετὰ τῶν τέκνων τῆς εἰς τὰς ἀσχημοτέρας ὕδρεις.

Ἐνταῦθα παραλείπομεν ἄλλας διηγήσεις.

30 Νοεμβρίου. Προσγγίσαμεν τὴν νῆσον Ῥαβέν. Πλοίαρχός τις Βράουν ἦλθεν εἰς τὸ πλοῖον κομίσας διαφόρους προμηθείας, ἃς ὁ πλοίαρχος ἡμῶν ἠγόρασε.

2 Δεκεμβρίου. Τὸ πλοῖον προσκρούει ἐπὶ κοραλλίνου ὑφάλου. Ἀδυνατοῦμεν νὰ τὸ ἀποσπῶμεν ἀνάγκη νὰ ἀποβιβάσθωσιν οἱ ἐπιβάται, καὶ πρὸ πάντων αἱ γυναῖκες. Οἱ ναῦται πλὴν εἰσὶν οἰνοδαρεῖς καὶ δὲν ἔχομεν λέμβους πρὸς τοῦτο. Πολλοὶ τῶν ἐπιβατῶν ἀπώλεσαν τὰ ἐπιπλά των, ῥιφθέντα εἰς τὴν θάλασσαν. Μᾶς ἐλλείπουσι τροφαί.

3 ἰδίου. Συμβούλιον· δυνάμει αὐτοῦ ἕκαστος λαμβάνει ὁλόκληρον τὴν μερίδα του ἐκ τῶν τροφῶν· πέντε λίτρας χοιρίνου κρέατος, ὀκτὼ βοείου, ποσότητά τινα ἄρτου, τεύου, ζαχαρέως

καὶ ἀλεύρου· τὸ ὅλον ἀνάγκη νὰ ἐπαρκέσῃ ἡμῖν ἐπὶ δύο μῆνας. Τὸ πλοῖον εἶχε πέντε ποδῶν ὕδωρ.

Ἀπὸ τῆς 6 μέχρι τῆς 14 ἰδίου. Οὐδεμία βοήθεια ἐπῆλθεν. Ὁ πλοίαρχος Woodbury ἤθελε νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν Γουάμην (Guam), 700 λεύγας ἀπέχουσιν, ὅπως ἀποβιβάσῃ τὰς γυναῖκας. Ἡμεῖς δὲν τὸ ἐπετρέψαμεν καὶ διηυθύνθημεν δι' ἐφορκίου πρὸς τὴν νῆσον τῆς Ἀναλήψεως 90 λεύγας ἀπέχουσιν καὶ ἐπλανώμεθα ἐν τῷ ἀρχιπελάγει ἐκείνῳ μέχρι τῆς

23 Ἰανουαρίου 1854. Διεκρίνομεν τὰς Καρολίνας νήσους, πρὸς ἃς ὠθοῦμεθα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἔπνεε σφοδρῶς. Πλοίαριόν τι μὲ ὀκτὼ ἰθαγενεῖς ἦλθεν εἰς συνάντησίν μας. Φαίνονται ἄλιεῖς· μᾶς προσκαλοῦσι νὰ ἐξέλθωμεν. Ἀποβιβαζόμεθα εἰς τὴν νῆσον καὶ ἀποξηραίνομεν εἰς τὸν ἥλιον τὰ ὑγρά ἡμῶν ἱμάτια. Εἰς τῶν ἰθαγενῶν τούτων, ὅστις ὁμῖλει τὴν Ἀγγλικήν, μᾶς ἠρώτησε τίς ἦτον ὁ πλοίαρχος. Τῷ ἐδείξαμεν τὸν πλοίαρχον Βράουν ὅστις μᾶς ὠδήγει. Τῷ προσέφερον κοκκοβαλάνους. Τὰς ἀπεκδέχεται, καὶ γὰρ μεταβαίνω καὶ τὰς παραλαμβάνω. Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου εὗρισκω τὸν πλοίαρχον Βράουν, ὅστις ἐν τούτοις ὑπὸ καμᾶτου καταβλήθει ἀπεκοιμήθη, διάτρητον ἔχων τὴν κοιλίαν διὰ βέλους. Δύο ἑτεροὶ ἐπληρώθησαν καὶ ὁ τρίτος ἀπέδρα. Πάντα τὰ τρόφιμα διηρπάγισαν οὐδὲν ἀπέμεινεν ἢ τὸ ἐφόρκιον προσδεδεμένον ἐν τῇ παραλίᾳ. Ὁ δυστυχὴς πλοίαρχος ἔλαβε τρεῖς διὰ βέλους πληγὰς ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν· τῷ ἀπεσπάσαμεν τὰ βέλη· εἶναι ὁμῶς καταβεβλημένος καὶ μόλις δύναται νὰ ἐπιβῇ τῆς λέμβου μεθ' ἡμῶν· ἀλλὰ μετὰ δύωρον πλοῦν ἀπώλεσεν αἷμα πολὺ μ' ὅλα τὰ ἐπιδέματα ἅπερ τῷ ἐπεβήκαμεν καὶ ἐξέπνευσε. Μόλις ἐψυχράνθη τὸ πτώμα, ἐρρίψαμεν αὐτὸ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας ἐπλανώμεθα ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου ἐκείνου τῶν νησιδίων, ἄνευ οὐδεμιᾶς βοήθειας καὶ ἄσιτοι.

28 Ἰανουαρίου. Ἀπεβιβάσθημεν ἐν τινὶ νήσῳ, εὗρομεν διάφορα οἰκήματα, οὐδὲν ὁμῶς κάτοικον. Ἐράγομεν βανανέας καὶ πτηνὰ τινα ἅπερ εὗρομεν ἐκεῖσε, καὶ τινὰς γαλάς καὶ ἐμείναμεν ἐν τῇ νήσῳ μέχρι τῆς 23 Φεβρουαρίου, ἄνευ τινὸς συμβάντος ἐκτάκτου.

23 Φεβρουαρίου. Ἐμφανίζεται πλοίαριον μὲ 7 ἰθαγενεῖς. Ποιοῦσιν ἡμῖν φιλικὰ νεύματα· ἀλλ' εἰσὶν ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς τῆς δολοφονησά-

(1) Διαιτήτου Ἀγγλοῦ Ἰακωβοπούλου.

της τὸν πλοίαρχον Βράουν. Διὸ προσείχομεν εἰς τὰ κινήματά των χωρὶς νὰ τοὺς πλησιάσωμεν. Ἐπρομηθεύθημεν τόξα καὶ βέλη. Τὴν νύκτα διηλύσαμεν ἄγρυπνοι.

24 ἰδίου. Πειρῶνται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν καλύβην μας καὶ νὰ κυριεύσωσι τὸ ἐφάλκιόν μας καὶ τὰ ἱμάτιά μας· ἀλλ' ἐν τῇ ἀπειλητικῇ ἡμῶν ὄψει ὀπισθοδρομοῦσι· διὰ χειρονομιῶν μᾶς εἰδοποιοῦν ὅτι τὴν ἐπιούσαν θὰ ἐπανέλθωσι πολυαριθμότεροι.

25 ἰδίου. Ἀγωνία μεγίστη! ἐτοιμαζόμεθα ν' ἀναχωρήσωμεν.

26 ἰδίου. Ἀναχωροῦμεν. Εἰς μικρὰν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν διακρίνονται 3 πλοίαρχα ἰθαγενῶν. Μᾶς καταδιώκουσι μηχανοδῶς· ἀλλ' ὁ ἄνεμος πνέει οὐριος καὶ αὐτοὶ ἀδυνατοῦν νὰ μᾶς καταφθάσωσι. Δέκα ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐμείνομεν ἐν τῷ πελάγει. Ἡ μερίς ἐκάστου συνίσταται εἰς μίαν πίνταν (1) ὕδατος καὶ μίαν κοκκοβάλανον, τὰς μόνας προμηθείας ἃς ἠδυνήθημεν ἐν τῇ νήσῳ νὰ ἐπιτύχωμεν, ἀκολουθῶς ἐπὶ 12 ἡμέρας ἠναγκάσθημεν νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν μερίδα κατὰ τὸ ἥμισυ.

21 Μαρτίου. Φαίνεται μακρόθεν τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων τοῦ Σίρ Καρόλου Χάρδυ, ἐφ' ὧν τέλος ἀπεβιβάσθημεν ἐν φρικώδει καταστάσει, πληγωμένοι, ἡμιθανεῖς! Ἐφάγομεν κοκκοβάλανους τινὰς καὶ μετὰ τοῦτο ἀπηυδηκότες ἀπεκοιμήθημεν ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ἐδάφους ἐγερθέντες μάλιστα τὴν ἐπαύριον.

22 ἰδίου. Ἐμφανίζονται νησιῶται τινές. Ἐκ πλῆττονται βλέποντες λευκοὺς. Ποιοῦμεν αὐτοῖς σημεῖα φιλικώτατα· ἐκεῖνοι δυσπιστοῦσι. Τοῖς δίδωμεν νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι πεινῶμεν. Αὐτοὶ τότε καταθέτουσι χυμαὶ νωπὰς κοκκοβάλανους· εἴτε ὀπισθοχωροῦσι. Οἱ ἰθαγενεῖς οὗτοι εἰσὶ κεχρισμένοι διὰ χρώματος ἐρυθροῦ· σημεῖον ἀγριότητος. Λαμβάνομεν τὰ ὀλίγα ἐναπομένοντα ἡμῖν ἱμάτια καὶ τοῖς τὰ ῥίπτομεν. Τὰ συνάξουσιν ταχέως καὶ ἐν βίᾳ. Πλησιάζουσι τότε πάντε τῶν ἀρχηγῶν των, φέροντες ῥάβδους δύο ποδῶν. Ἐκαστος αὐτῶν ἐκλέγει ἓνα λευκὸν καὶ θλά τὴν ῥάβδον τοῦ ὀπισθεν τοῦ ἰνίου αὐτοῦ. Τοῦτο ἐσήμαινεν ὅτι ἐγενόμεθα ὑπήκοοί των. Ἦχθημεν ἀκολουθῶς εἰς τὰς καλύβας των καὶ παρετάθη ἡμῖν τράπεζα ἀφρονωτάτη. Περί τοὺς

200 ἰθαγενεῖς περικυκλοῦσι τὴν καλύβην καὶ οὐ παύονται παρατηροῦντες ἡμᾶς.

26 ἰδίου. Ἀφικνοῦνται διὰ πλοιαρίου ἱερεῖς αὐτῶν καὶ ἀποβιβάζονται. Λύθωρει καὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν ἀρρένων ἰθαγενῶν μᾶς χρίουσι δι' ἀρωματικοῦ ἐλαίου καὶ μᾶς σπογγίζουσι δι' ἀρωματικῶν φύλλων, μετὰ τοῦτο ἐπιβιβάζουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ πλοίαριον καὶ ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ τόπου των. Ἐνταῦθα εὐρίσκομεν ἑτέρους γέροντας καὶ λευκότριχας ἱερεῖς. Μᾶς χρίουσιν αὖθις καὶ οὗτοι δι' ἀρωματικοῦ ἐλαίου, ἵν' ἀποδιώξωσι τὸ κακοποιὸν πνεῦμα, ὅπερ κατὰ τὴν ἰδέαν των καταλαμβάνει πάντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἐρχόμενον. Τῶν ἱεροτελεστιῶν τούτων ληξασῶν, προσεφέρθησαν ἡμῖν ἀρτόκαρποι, Τάροι (1) Ἀρραροῦτ, ἰχθὺς καὶ ἄλλα λιχνεύματα. Ὑπηρετοῦμεθα ὑπὸ τῶν γυναικῶν καὶ αὕτη ἦτον ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν τὰς εἶδομεν. Τὰ τρόφιμα μᾶς ἐκόμιζον ἐπὶ φύλλων, ψιθυρίζουσαι λέξεις τινὰς, αἵτινες ἀκολουθῶς μᾶς ἐξηγήθησαν αὐτῶ· «φάγετε, κορέσθητε καὶ ἀγαπᾶτε τὸν τόπον μας». Ἀμέσως δὲ ἀπήρχοντο καὶ δὲν ἐνεφανίζοντο ἢ τὴν ἐπιούσαν.

Τοῦ γεύματος διαρκούντος, οἱ περικαθήμενοι ἐδείκνυν μεγίστην εὐχαρίστησιν βλέποντες ἡμᾶς νὰ τρώγωμεν μετὰ τοσαύτης ὀρέξεως. Μετὰ τὸ γεῦμα προετοιμάζουσιν ἡμῖν ψιάθους ἵνα ἀναπαυθῶμεν.

27 Μαρτίου. Σήμερον οἱ γέροντες ἱερεῖς μᾶς ἀπήγαγον εἰς τὴν ἀποθήκην. Αἱ γυναῖκες ἔκειρον ἡμῖν τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον δι' ὀδόντος γαλεοῦ (2), προσέτριψαν ἡμᾶς δι' ἐλαίου καὶ μᾶς ἐχρυσαν διὰ χρώματος ἐρυθροῦ μέχρι τῶν ἰσχύων. Περιέβαλον τότε τὸν τράχηλον ἡμῶν διὰ περιδεραίου ἐξ ὀδόντων γαλεοῦ, καὶ τὸν βραχίονα ἡμῶν δι' ἑτέρου ἐκ κογχυλῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δὲ ἐπέθηκαν ἡμῖν πτερὰ, μικρὰς κογχύλας καὶ τεμάχια ξύλου, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἄνθη εὐώδη, ποικίλα, καὶ ἀρωματώδη φυτὰ. Τότε φαίνεται ὅτι ἐγενόμεθα ἀρχοῦντως ὠραῖοι, καὶ περιήγαγον ἡμᾶς εἰς θεὰν ἀπάσης τῆς φυλῆς, ἣτις ἐκραύγαζεν, ἐγέλα, ὠρχεῖτο περὶ ἡμᾶς τελοῦσα, οὕτως εἰπεῖν, πανήγυριν. Αἱ ἑορταὶ αὗται καὶ ἱεροτελεστίαι, τῆς κάρσεως ἐξαιρουμένης, ἐπαναλαμβάνονται ἀνὰ δεκαπενθήμεριαν.

(1) Μέτρον ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ 1/3 σχεδὸν τῆς ὀνκας Σ. τ. Μ.

(1) Κερεὰς ὀμωμένου βένδρου τῆς Αυστραλίας, εὐτίνος αἱ ῥίζαι πωλοῦνται τοῖς Ἀμερικανοῖς. Σ. τ. Μ.

(2) Σκυλόψρον. Σ. τ. Μ.

9 Ἀπριλίου. Σήμερον ἕκαστος τῶν ἀρχηγῶν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν λευκὸν τοῦ καὶ τὸν υἱοθέτησε, καταστήσας οὕτως αὐτὸν μέλος τῆς οἰκογενείας. Ἐν τῇ τραπέζῃ δὲ τὸν διορίζει νὰ κάθηται παρ' ἑαυτοῦ, ἐν τῇ θέσει τῆς τιμῆς, ὅ ἐστὶν ἐπὶ τὴν ψιάθον. Οὕτως, ὕλικῶς τοῦλάχιστον, διάγομεν καλῶς· ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ν' ἀπομακρυνθῶμεν οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν, οὐδὲ νὰ λουσθῶμεν ἐν τῇ θαλάσῃ, ἥς τινος τοσαύτην εἶχομεν ἀνάγκην ἵν' ἀποβάλλωμεν τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα δι' οὗ μετὰ τοσαύτης φροντίδος ἤλειψαν ἡμᾶς αἱ ἀξιόραστοι ἐκεῖναι δεσποινίδες!

21 Ἀπριλίου. Ὁ Σάλτεν καὶ ὁ Χίλτων ἠσθένησαν. Οἱ νησιῶται ἤναψαν παρ' αὐτοῖς μεγίστην πυρὰν καὶ τοὺς δροσίζουσι διὰ γάλακτος κοκκοδένδρου.

1 Μαΐου. Ὁ Σάλτεν ἀπέθανε! Οἱ ἰθαγενεῖς μετέφερον αὐτὸν ἐξω τῆς καλύβης, τὸν ἐπλυνον, εἶτα δὲ ἐχρωμάτισαν αὐτὸν ἐκ νέου καὶ τὸν ἐνέδυσαν μὲ ἱμάτια ἕτερα. Διαρκούσης τῆς ἐπικηδείου ταύτης τελετῆς κλαίουσι καὶ ὀδύρονται.

2 Ἰδίου. Ὁκτώ ἰθαγενεῖς ἔφερον αὐτὸν ἐπὶ τινος φορείου εἰς τὸ κοιμητήριόν των. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν οὔτε νὰ τὸν συνοδεύσωμεν, οὔτε νὰ τὸν ἰδῶμεν. Ὁ τάφος ἐκαλύφθη ἔνδον ὑπὸ ψιάθων, ὡς μοὶ εἶπον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνηγέρθη μικρὸς λόφος ἐκ λίθων, παρ' αὐτὸν δὲ ἐφυτεύθη ἓν δένδρον. Καθ' ὅλην τὴν τελετὴν κλαυθμοὶ καὶ ὀλολυγμοὶ ἀντήχουν ἀπανταχοῦ.

9 Μαΐου. Ἀπέθανε καὶ ὁ Χίλτων, καὶ ἐτάφη διὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν. Ἀνὰ πᾶσαν ἐσπέραν περὶ τὴν ἀμφιλύκην, καὶ ἐπὶ πολλὰς συναχῶς ἡμέρας, ὅτε ἀρχηγὸς καὶ οἱ πρόκριτοι τῆς φυλῆς μεταβαίνουν εἰς τὸ κοιμητήριον ἐνθα κλαίουσι καὶ ἀπαγγέλουσι βαυκαλήματα ἐπὶ τῶν τάφων των.

.

Ἐν τῷ ἡμερολογίῳ διακόπτεται ἡ διήγησις ἥτις ἐπαναλαμβάνεται τὸν Δεκέμβριον ἐπὶ ὀνότος ἔτους, τοῦ 1855, ἐν ᾗ περιγράφονται αἱ προετοιμασίαι τοῦ Λόσυζ καὶ Κόλλινς πρὸς ἀναχώρησιν, καθόσον ἐκ τινων σημείων ἠννόησαν ὅτι οὐ μακρὰν αὐτῶν θὰ ὑπῆρχον καὶ ἕτεραι νῆσοι.

Ἐξήτησαν λοιπὸν παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ πλοιάριον λέγοντες ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ἐπανιδῶσι τοὺς συγγενεῖς των. Οἱ ἰθαγενεῖς ἀντέστησαν· ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς ἐπείσθη εἰς τὰς δικαίας αἰτήσεις των καὶ τοῖς παρεχώρησε λέμβον, παρακαλῶν συνα-

μα αὐτοὺς νὰ εἴπωσιν εἰς τοὺς λευκοὺς ἀδελφοὺς των πῶς ὑπεδέχθησαν ἐν τῇ νήσῳ καὶ νὰ τοῖς προτείνωσιν ἐμπορικὰς συναλλαγὰς. Μετὰ τὴν λεπτομερῆ τῶν ῥηθέντων διήγησιν, τὸ ἡμερολόγιον ἐξακολουθεῖ οὕτως.

11 Ἰανουαρίου 1856. Ὁ Κόλλινς καὶ ἐγὼ ἀπορασίζομεν νὰ ἀποπλεύσωμεν τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης. Ὁ Κουλόχ δὲν ἠδύνατο νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ, καθὼ βαρέως ἀσθενῶν.

12 Ἰδίου. Παῖς τις μοὶ ἀναγγέλει ὅτι ὁ Κόλλινς δὲν θέλει ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς δὲν ἐπέτρεπεν ν' ἀναχωρήσω μόνος ἐγώ. Ἀπῆντησα ὅτι ἐν παιδίον μὲ ἤρκει, καὶ εὐτυχῶς εὖρον τοιοῦτον συγκατανεῦσαν νὰ μὲ συνοδεύσῃ.

Τότε μᾶς ἔγρισαν ἐκ νέου καὶ μᾶς ἐζωγράφησαν μὲ ἐρυθρὸν χρῶμα ἵνα τηρήσωσιν οὕτως ἐν ἀποστάσει ἀφ' ἡμῶν τὸ κακοποιὸν τῆς θαλάσσης πνεῦμα. Εἶτα συνώδευσαν ἡμᾶς εἰς τὴν παραλίαν, καὶ . . . δεόν νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀπεχωρίσθην αὐτῶν συγκεκινημένος. Ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες μᾶς ἀπεχαιρέτων διὰ χειρονομιῶν ὡς καὶ ὅτε τὸ πλοιάριόν μας εἶχεν ἐπὶ πολὺ ἀπομακρυνθῇ.

20 Ἰδίου. Μετὰ πολλὰ παθήματα, συνεπεῖα βιαίου ἀνέμου διαρρήξαντες τὸ ἱστίον μας, καὶ οὐκ ὀλίγου ὕδατος εἰσρεύσαντος εἰς τὴν λέμβον μας, ἀφίχθημεν εἰς τὴν *Πρασίτην νῆσον*, ἐνθα ἀπεβιδάσθημεν. Ἀμα τῇ ἀφίξει μας ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς οἱ νησιῶται διὰ σημείων ἀπειλητικῶν. Μοὶ ἔδωκαν ὅμως νὰ πῶ ἰδόντες τὴν ἐλεεινὴν μου κατάστασιν· εἶτα μὲ ὑπεχρέωσαν ν' ἀναπαυθῶ ἐπὶ ψιάθου· καί τοι δὲ ἤμην πεπεισμένος ὅτι περιέπεσα εἰς χεῖρας ἀνθρωποφάγων, ἀπεκοιμήθην βαθύτατα συνεπεῖα τοῦ μεγάλου καμάτων, ὃν ἤσθανόμην.

Μετὰ δύο ὥρας μ' ἐξύπνησαν καὶ μοὶ προσέφερον κοκκοβαλάνους, ἀκολουθῶς μὲ μετήγαγον εἰς εἰδὸς τι πεδίου, ἐνθα εὗρον 150 σχεδὸν ἄτομα ὠπλισμένα. Ἐνταῦθα εὗρον καὶ τὸν μικρόν μου σύντροφον ὅστις ἤρξατο φωνάζων καὶ κλαίων, νομίζων ὅτι ἀμφοτέρους θὰ μᾶς καταβροχθίσωσιν. Ἐγὼ τὸν καθησύχασα λέγων αὐτῷ ὅτι ἂν τῷ ὄντι μᾶς φάγῃσι, θέλομεν μεταβῆ εἰς τόπον ἄλλον καλλίτερον.

Ἐν τοιαύτῃ διακείμεθα ἀγωνίᾳ, ὅτε εἰς τῶν ἀρχηγῶν, εὐτραφῆς, ῥωμαλέος καὶ ὑψηλὸς ἐξ πόδας, πτίλα φέρων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τόξον καὶ βέλη εἰς τὰς χεῖρας, ἐπλησίασεν ἡμᾶς εἰς ἀπόστασιν 20 σχεδὸν βημάτων καὶ ἤρξατο

ὄρχούμενος καὶ ᾄδων. Πάντες ὠπισθοδρόμησαν διὰ νὰ τῷ κάμωσι τόπον· ὁ μικρὸς ἔμεινε κατὰ μέρος· ἐγὼ μόνος εὐρέθην ἐν τῷ μέσῳ χωρὶς νὰ κινήθω.

Εἰς τῶν ἀρχηγῶν ἠτοιμάσθη νὰ μὲ σκοπεύσῃ διὰ τοῦ τόξου του. Πεισθεὶς ὅτι ἡ τελευταία μου ὥρα ἤγγικεν, ἐσταύρωσα τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἐκλίνα τὴν κεφαλὴν, δεικνύων οὕτω ὅτι ἤμην προετοιμασμένος διὰ τὸν θάνατον.

Ὁ ἀρχηγός, ἰδὼν τοῦτο, ἔρριψε τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη εἰς τοὺς πόδας μου, καὶ δραξάμενος τοῦ βραχίονός μου χορεύων καὶ πηδῶν μοὶ ἀπηύθυνε μακρὰν προσλαλιάν, ἥτις, ὡς ἀκολούθως ἔμαθα, ἐδήλου ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς αὐδένα ἔπρεπε νὰ ἔχω φόβον, καθόσον προστηνέχθη ὡς ἀνὴρ ἀτρόμητος, καὶ οὐδεμίαν ἐδειξά ἐκπληξιν ἐν τῇ θεᾷ τοῦ θανάτου, ἐνῶ εὐρισκόμην μόνος καὶ ἀσπλος ἐναντί του.

Ἡ αὐτὴ παιδιὰ ἐπανελήφθη καὶ εἰς τὸν παῖδα, ὅστις ἦν ἡμιθανής ἐκ τοῦ φόβου. Ἐπήδησα τότε πρὸς αὐτὸν καὶ ἐθέμην τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν του. Οἱ ἱθαγενεῖς ἀφῆκαν πλέον αὐτὸν ἐλεύθερον.

Ἐφερόν τότε ἡμᾶς εἰς τὰς καλύβας των, καὶ μᾶς ἐφίλευσαν μετὰ ἀγάπης.

22 *ἰδίου*. Σήμερον ἤκουσα, πρῶτον ἤδη μετὰ τοσαύτην ἀπουσίαν, τὴν μητρικὴν μου γλῶσσαν. Ἰθαγενὴς τις ὀνόματι Βῶκος, ἀφίχθη ἐνταῦθα ὁρμώμενος ἐκ τινος νήσου, ἀπεχούσης 14 μίλια.

«What are you looking at? ⁽¹⁾» μοὶ εἶπεν· εἰς τὰς λέξεις ταύτας δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀπαντήσω· τοσοῦτον ἐξεπλάγην καί, οὕτως εἰπεῖν, ἐπνίγην ὑπὸ τῆς ἀγαλλιάσεως. Ἐξηκολούθησεν οὗτος διηγούμενός μοι ὅτι ὁ πλοίαρχος Δέβλιγκ ἐπὶ τῆς λιθυρνίδος (*cutter*) Ὁθερόν, εἶχεν ἐπισκεφθῇ πρὸ τριῶν μηνῶν τὰς νήσους ἐκεῖνας καὶ ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐπανέκαμπτεν εἰς αὐτάς. Βλέπων με δὲ γυμνόν, μοὶ ὑπεσχέθη ὅτι θέλει μοὶ πέμψει φορέματα. Μοὶ διηγήθη ἀκολούθως τὰ συμβάντα του καὶ πῶς ἐξέμαθε τὴν γλῶσσάν μου ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ πλοίου τοῦ πλοιάρχου Δέβλιγκ, τοῦ ἀπελευθερώσαντος αὐτὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρωποφάγων, εἰς ἃς περιέπεσε. Προσέθηκε τέλος ὅτι εὐγνωμονῶν τῷ πλοίαρχῳ παρέπεισε τοὺς συμπατριώτας του νὰ συναλλάσσονται ἐμπορικῶς μετὰ τῶν λευκῶν, ποιή-

σας αὐτοῦ καταληπτὰ τὰ ὠφέλη ἅτινα ἠδύναντο νὰ προσγείνωσιν αὐτοῖς.

23 *Ἰανουαρίου*. Ὁ Βῶκος μοὶ ἐπέμψε σήμερον πλοίαριον μεθ' ἑνὸς χιτῶνος, ἑνὸς ζεύγους περικνημίδων, ἑνὸς πύλου καὶ μιᾶς καπνοσύριγγος μετὰ δύο λιτρῶν νικοτιανῆς.

25 *ἰδίου*. Προσφέρονται πρὸς με καλῶς πάντες μοὶ προσφέρουσι δῶρα· μοὶ δίδουσι καρπούς καὶ γλυκίσματα ἵνα φάγω, καὶ ἐννοῶ ὅτι αἱ συστάσεις τοῦ Βῶκου τοῦ νὰ προσεναχθῶσι καλῶς πρὸς τὸν λευκὸν δὲν ἦσαν στεῖραι ἀποτελεσμάτων.

Τὴν σήμερον κατέπλευσε καὶ τὸ πλοῖον Ὁθερόν. Ὁ πλοίαρχος Δέβλιγκ μοὶ ἔδωκε πλεῖστα *Τομακάσικ* (εἶδος πελέκεως) καὶ σφύρας, ἵνα διανείμω αὐτὰ τοῖς φίλοις μοι ἱθαγενέσιν· αὐτοὶ μοὶ ἐδῶρσαν 1000 σχεδὸν κοκκοβάλλανους πρὸς ἀμοιβήν, ἃς τινὰς μετεκομίσαμεν ἐπὶ τοῦ πλοίου· ὁ πλοίαρχος ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ εἰμὴ ὀλίγας ἐξ αὐτῶν, ἃς τινὰς καὶ ἐπλήρωσε.

Σύμπασα ἡ ὁμὰς τῶν ἀγρίων μὲ συνώδευσε μέχρι τῆς παραθαλασσίας καὶ ἅπαντες ἐπύθουν νὰ μοὶ θλίψωσι τὴν χεῖρα εἰς ἐπὶ τῆς τέλους εἰς τὴν λέμβον μου καὶ μετ' ὀλίγα λεπτά ἤμην ἐπὶ τοῦ Ὁθερόν.

Ἀφοῦ ἐπεσκέφθη πολλὰ συμπλέγματα νήσων, ἀπῆλθον πρὸς τὴν εἰς ἣν ἀνῆκε τὸ παιδίον. Ὑπεδέχθημεν ἐκεῖσε μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ μᾶς ἐπροτάθη νὰ κάμωμεν ἀνταλλαγὰς μετὰ τὰ προϊόντα τῆς νήσου. Ὁ Κόλλινς αἰτεῖ συγγνώμην διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ συναναχωρήσῃ μεθ' ἡμῶν ἐμποδισθεὶς ὑπὸ τῶν ἱθαγενῶν· μᾶς παρεκάλει δὲ νὰ δεχθῶμεν αὐτὸν νῦν ἐπὶ τοῦ Ὁθερόν.

Ἀφοῦ διήλθον τὴν νύκτα ὁλόκληρον ἐν μέσῳ πανηγύρεων, ἐπλήρωσαν ἡμᾶς οἱ ἱθαγενεῖς δῶρων καὶ παντὸς δείγματος φιλίας, συνοδεύσαντες ἡμᾶς μέχρι τοῦ πλοίου. Ἀπεπλεύσαμεν! προσηγίσαμεν εἰς τὴν νήσον τοῦ *Θησαυροῦ* καὶ εἰς τὴν *Νέαν Γεωργίαν*, κάκειθεν, μετὰ 33 ἡμερῶν πλοῦν, ἐλλιμενίσθημεν εἰς Σύννεϋ.

Α. ΛΙΒΑΘΗΝΟΠΟΥΛΟΣ.

(1) Διὰ τί μὲ ἐνατενίζεις;